

HET GEMISTEKANSENBELEID VAN FRANK VANDENBROUCKE

NAIMA CHARKAOUI

Vorige week keurde de Commissie Onderwijs van het Vlaams parlement een engagementsverklaring voor ouders en scholen goed. Minister Frank Vandenbroucke verdedigt die maatregel (*DS 20 februari*), onder meer door erop te wijzen dat onderwijs geen consumptieproduct is. Groot gelijk, maar hij vergist zich in

zijn aanpak.

Waar er een goed schoolbeleid bestaat inzake participatie en communicatie, kan een engagementsverklaring helpen om ouders te informeren over wat er van hen wordt verwacht en om hen daarin te steunen. Maar die voorwaarde is op dit moment in weinig scholen vervuld. In veel scholen dreigt de engagementsverklaring daarom een averechts effect te hebben. Het onbegrip en wantrouwen dat soms bestaat tussen ouders en scholen neemt nog toe, de communicatie blijft beperkt tot een formaliteit, die bovendien handig kan worden ingezet voor sociale selectie bij inschrijving. Een stap achteruit op de weg naar gelijke onderwijskansen.

Om te beginnen zijn de engagementen van ouders niet afdwingbaar. Dus zullen er nog altijd ouders zijn die zich onttrekken aan hun verantwoordelijkheden. De vraag is dan wat de gevolgen zijn voor de kinderen van die ouders, die het al moeilijker hebben in hun schoolcarrière. Ons onderwijs scoort al onder de slechtste in Europa inzake sociale ongelijkheid. We zouden verwachten dat het beleid deze onrechtvaardigheid probeert weg te werken. Met de invoering van de engagementsverklaring komen deze kinderen er nog bekaaid van af: strikt genomen zal een kind wiens ouders hun engagement niet naleven, immers geen school vinden. Dat zou in botsing komen met het recht op onderwijs voor alle kinderen en dus moreel absoluut onaanvaardbaar zijn. In de praktijk zal het wel zo'n vaart niet lopen, maar er is een reëel risico dat de schoolkeuze voor deze kinderen danig wordt beperkt. En zelfs niet alleen voor kinderen met 'onwillige' ouders. Niet toevallig komt het idee van een engagementsverklaring van enkele Brusselse scholen die de instroom van sociaal zwakkere - vaak anderstalige - kinderen proberen te beperken door ouders af te schrikken en op een slinkse manier allerlei voorwaarden op te leggen. Toch vreemd dat de minister deze maatregel overneemt en veralgemeent voor heel Vlaanderen. En dat alles in naam van de gelijke onderwijskansen. Gelukkig zijn ouders die hun verantwoordelijkheid weigeren op te nemen een kleine minderheid. Een recent onderzoek van het tijdschrift *Klasse* wees nog uit hoe sterk de wens van ouders is om actief bij het onderwijs en bij de school betrokken te zijn. Allochtone ouders sprongen daar uit als extra betrokken. Toch loopt het met de participatie en de communica-

tie tussen ouders en school nog vaak fout. Meestal heeft dat niet te maken met slechte wil, maar met een verkeerde aanpak. Om te beginnen verdienen ouders waardering en vertrouwen van de school voor hun rol als opvoeder. Kansarme en allochtone ouders voelen zich vaak onzeker. Als de school hen dan ook nog wantrouwt of misprijst, dan duwt ze die ouders dieper in hun schulp. En dan is men verwonderd dat ouders niet meer komen opdagen op school.

Ouders die zich gewaardeerd voelen, bloeien vaak open en kunnen leraren waardevolle informatie bieden over het welbevinden en de (leer)ontwikkeling van hun kind. Ze kunnen mee zoeken naar verklaringen voor moeilijk gedrag. In het belang van het kind zouden scholen ook enige flexibiliteit aan de dag kunnen leggen tegenover ouders die geen vloeiend Nederlands spreken.

Een school moet ouders informeren over wat er van hen wordt verwacht inzake begeleiding van hun kinderen en communicatie met de school. Een engagementsverklaring kan daarbij een nuttig instrument zijn, maar het effect ervan staat of valt met de manier waarop deze tekst wordt aangebracht. Als ouders het gevoel krijgen dat zij en hun kinderen eigenlijk niet welkom zijn, dan is het logisch dat ze verdere negatieve contacten met de school zullen proberen te vermijden. Scholen

De engagementsverklaring is een slag in het water

die naar eigen zeggen wanhopige pogingen doen om ouders te responsabiliseren krijgen nu de verkeerde indruk dat het met de invoering van een engagementsverklaring zal verbeteren. Meestal gaat het dan om scholen die hun eigen communicatiemethoden niet in vraag stellen.

De engagementsverklaring is dus een slag in het water. De overheid heeft nochtans een rits mogelijkheden om de communicatie en participatie in ons onderwijs te stimuleren. Sterker nog, een aantal maatregelen waren voorzien in het goedgekeurde participatiedecreet, maar werden deze regeerperiode niet uitgevoerd. Zo bleef het wachten op de oprichting van een expertisecentrum inzake participatie in het onderwijs. De voorziene evaluatie van het participatiedecreet bleef uit. Het gebrek aan bereidheid om de ouderparticipatiestructuren te versterken is een ander signaal. Ook de rol van etnisch-culturele verenigingen, die een rol kunnen spelen in het stimuleren van de participatie van allochtone ouders, werd niet erkend. De invoering van de engagementsverklaring past dus perfect in de politiek van gemiste kansen inzake onderwijsparticipatie.

Naima Charkaoui is de coördinator van het Minderhedenforum